

BEZ FINANČNÍ GRAMOTNOSTI MAJÍ OSVČ MENŠÍ ŠANCI NA ÚSPĚCH

Ivan Noveský COFET, a.s.

V současné době existuje mnoho nových – před několika málo lety zcela neznámých- základních dovedností, jinak nazývaných gramotností. Počítačová gramotnost, mediální gramotnost a v neposlední řadě právě finanční gramotnost. Tyto gramotnosti se dnes řadí mezi základní dovednosti pro všechny občany v životě i v podnikání.

Finanční gramotnost realizovaná formou vzdělávacích a poradenských kurzů poskytuje základní znalosti v oblasti ekonomiky- osobních nebo podnikatelských financí jako součást základních znalostí- gramotností. Finanční gramotnost je rovněž prevencí občana nebo OSVČ před předlužením. U OSVČ je finanční gramotnost pouze součástí souhrnu ekonomicko-právních informací, nezbytných pro podnikání, které by bylo nejlépe označovat názvem „podnikatelská gramotnost“. Kromě finanční gramotnosti obsahuje další specifika, která se zdají úplně triviální pro délépodnikající OSVČ, ale jejichž neznalost je pro začínající podnikatele zásadní- např. jakou si ponechat rezervu na daně, na pojištění, jaký leasing si může dovolit, atd. Další nezbytné znalosti jsou např. z oblasti bezpečnosti práce, apod.

Bez některých gramotností – např. bez počítačové gramotnosti, je možnost uplatnění OSVČ a jeho konkurenceschopnost na trhu menší a určitě znamená ekonomické oslabení OSVČ, ale nemusí to být úplné vyloučení z trhu. Tyto negramotnosti tedy nemusí nutně znamenat sociální vyloučení OSVČ nebo občana, následný rozpad rodiny, exekuci nebo dokonce krajní variantu sociálního vyloučení.

Finanční nebo podnikatelská negramotnost však těmito fatálními negativními dopady hrozí. Ať již se jedná o zkrachování OSVČ, exekuci, rozpad vztahů a nakonec i sociální vyloučení. Paradoxní je, že nemusí rozhodovat ani věk dokonce ani vzdělání občanů, pokud finanční gramotnost chybí, dopady bývají katastrofální. Důsledky předlužení jsou velmi dlouhodobé a mohou pronásledovat občany až do důchodového věku, protože i důchod je trvalý příjem od státu, velmi zajímavý z hlediska exekucí.

Předluženost je i zásadně demotivující faktor pro předlužené občany z hlediska zájmu o podnikání či zaměstnání. Občané, kteří jsou předlužení, nemohou podnikat na své jméno a jsou prakticky nezaměstnatelní, tj. občan nemůže podnikat, ani se nemůže legálně zaměstnat z důvodů ekonomických. Občan se tedy nemůže stát zaměstnavatelem sebe sama a tedy ani zaměstnávat jiné a zaměstnavatel ho nechce jako problémově rizikového zaměstnance, navíc často s vícenáklady v souvislosti s exekucemi, apod.

Něco je špatně- více jak 2/3 občanů České republiky považují život na dluh za zcela normální, více jak 80% občanů České republiky uvádí, že jim školní docházky nedala žádné znalosti z oblasti finanční gramotnosti. Obrovské procento občanů České republiky- zejména starší generace- věří reklamě v médiích a zejména reklamě v televizi. Dynamika meziročního 40 % nárůstu nařízených exekucí jako jeden z indikátorů předlužení pouze dokresluje skutečnost masivního nárůstu zadluženosti českých domácností. Například pouze v okrese Ostrava bylo za 1.pololetí 2008 realizováno 22 265 exekucí na dávky státní sociální podpory, atd., atd. Co

je zásadně špatně je to, že finanční gramotnost resp. podnikatelskou gramotnost dosud nikdo trvale systematicky nevyučuje.

Něco naopak dává naději: 3/4 občanů České republiky nedostatečnost vzdělání finanční gramotnosti chybí a mají zájem o vzdělání v oblasti finanční gramotnosti za předpokladu bezplatnosti – očekávaným poskytovatelem finanční gramotnosti by dle mínění respondentů měl být stát, který by tak měl splatit svůj dluh ve vzdělání občanů.

Asi málokdo z přítomných nemá v okolí svých známých a přátel, či přímo v příbuzenstvu někoho, kdo by neměl negativní zkušenosti s půjčkami, či předlužením. Mnoho z nás zná také příklady neúspěšných OSVČ, kteří ač profesně zdatní, zkrachovali. Nezaměstnatelnost občanů České republiky z důvodů předlužení má negativní dopad nejen na systém sociálního zabezpečení, ale jeho zbytečným zatěžováním i na celou ekonomiku, tedy i na OSVČ.

COFET, a.s. vytvořil zcela nový ucelený systém výuky finanční gramotnosti pro cílové skupiny (schváleno MPSV) a pro lektory pro dospělé v souladu se standardy finanční gramotnosti schválenými Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Systém je použitelný prakticky pro všechny občany ve věku od 15 do 115 let. Pro jednotlivé cílové skupiny se liší spíše zdůrazněním některých částí finanční gramotnosti resp. rozšířením o další skupiny znalosti např. pro OSVČ je více zvýrazněna oblast podnikatelské ekonomiky.

Pozitivní zprávou pro celou společnost je, že Česká národní banka již začíná podporovat výuku finanční gramotnosti. Zásadně pozitivní skutečností je, že odborníci z MŠMT již nyní kladou výuku finanční gramotnosti z hlediska priorit velmi vysoko. To, že dnes máte finanční gramotnost na programu této konference pod záštitou Hospodářské komory je také výrazný pozitivní posun ve prospěch OSVČ. Finanční gramotnost resp. podnikatelská gramotnost je základní gramotnost nezbytná pro život a úspěšné podnikání v současné společnosti v období ekonomického růstu i v období ekonomické krize.

V systému základního i celoživotního vzdělávání má finanční gramotnost již dnes své místo, jehož význam pro všechny občany a živnostníky a podnikatele vůbec v průběhu nejbližších let dále dramaticky roste. Čím více se bude finanční krize prohlubovat, tím více bude nabývat na důležitosti. Věřte mi, prosím, že mnohem efektivnější a příjemnější je vyučovat finanční gramotnost jako prevenci, než řešit následky její neznalosti.

Praha VIII. Mezinárodní konference „TZ Praha 2008“ 23. 11. 2008